

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi, saara.luukkonen@minedu.fi

Lausuntopyyntönnö 2.7.2018, OKM/34/010/2018

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Kiitämme lausuntopyynnöstä ja esitämme Opetushallituksen lausuntona seuraavaa:

Roolit ja vastuut sekä luettelot

Hallituksen esityksen tavoite helpottaa tietojen siirtämistä ja luovuttamista koulutuksen järjestäjältä toiselle ja tarvittaessa viranomaisille on kannatettava. eHOKS:iin kirjattavien tärkeiden sekä välttämättömien ja salassa pidettävien tietojen määrittelyä on kuitenkin tarpeen tarkentaa, jotta opiskelijan tietosuojaa säilyy sekä koulutuksen järjestäjien ja Opetushallituksen roolit ja vastuut selkenevät. Esimerkiksi tietojen käsittelyä koskeva luettelo (s.31) on hyvin laaja. Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen, opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot, arvioinnin mukauttaminen ja yksilöllinen osaamisen arviointi näkyvät annettavassa tutkintotodistuksessa. Esitykseen tulisi sisällyttää yksiselitteinen muotoilu siitä, miltä osin nämä tiedot ovat tarpeen ja voidaan salata. Esitysluonnoksesta selviää, että Opetushallituksen työtehtävänä olisi tietojen siirtäminen ja luovuttaminen. Toiminnan on tarkoitus pitkällä tähtäimellä sujuvoitua erityisesti koulutuksen järjestäjien näkökulmasta, mutta Opetushallitukselle se tarkoittaisi lisätyötä. Näemme, että Opetushallituksen tehtävänä on vastata eHOKS:in sisällön lainmukaisuuden ohjaamisesta ja tukemisesta sekä arvioida pyydetyn tiedon laillista perustetta. Mahdollisen muun, uuden työn resursointi on varmistettava tässä yhteydessä.

Lakiesitykseen sisältyy kaksi uutta tietojensaantioikeutta. Koulutuksen järjestäjällä olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietovarannosta tieto opiskelijansa aiemmista henkilökohtaisista osaamisen kehittämissuunnitelmista siinä määrin kuin tiedot ovat välttämättömiä koulutuksen järjestäjän tehtävien hoitamiseksi. Toiseksi sillä työpaikalla, jossa opiskelija on oppisopimus- tai koulutusoppimuksella taikka jossa opiskelija suorittaa näytön, olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tieto työpaikalla osaamista hankkivan tai osoittavan opiskelijan henkilökohtaisesta osaamisen kehittämissuunnitelmasta siinä määrin kuin se liittyy työpaikalla järjestettävän koulutuksen tai osaamisen osoittamiseen työpaikalla. Kummankin ehdotetun tietojenluovutuksen lainmukaisuuden arviointiin sisältyy sellaista

tarpeellisuusharkintaa, jonka ei tule olla Opetushallituksen tehtävänä, vaan luontevammin tämän tarpeellisuusarvioinnin voi tehdä koulutuksen järjestäjä. Lakiesitystä tulee muuttaa tältä osin.

Ammatillisessa koulutuksessa koulutuksen järjestäjä vastaa henkilökohtaistamisesta. Esityksen perusteluissa kuvataan, että uutta selvittämistä ja kirjaamista ei tarvittaisi enää tietojen siirtämisen ja luovuttamisen myötä, mikäli opiskelija siirtyy koulutuksen järjestäjältä toiselle. Tätä on tarpeen selkeyttää, sillä suoritettut tutkinnon osat ja tunnustetut tutkinnon osat on jo viety KOSKI-palveluun, eikä näiden tietojen kirjaamista tarvita toiseen kertaan. Uusi selvittäminen koskee esim. uusia suoritettavia tutkinnon osia, osaamisen hankkimisen järjestelyjä ja eräitä tietoja (mm. ohjauksen ja tuen tarvetta, erityisen tuen tarvetta ja opiskelualmiuksia tukevia opintoja), joihin voi tulla muutoksia opiskelun aikana.

Palvelua käyttävien luettelo (s. 18) on suppea. Ehdotamme esitystä viimeisteltäessä pohdittavaksi sitä, voisiko luetteloa laajentaa esim. työ- ja elinkeinoministeriöllä, ELY-keskuksilla, TE-toimistoilla ja muilla koulutuksen järjestäjillä. Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi (s. 22) henkilökohtaistamisen toteutumista seuraavat mm. Opetushallitus, Karvi, koulutuksen järjestäjät, työ- ja elinkeinoministeriö, työpaikat ja työelämätoimikunnat osaamisen arvioinnin ja näyttöjen toteuttamisen laadun näkökulmasta. Sivun 33 luettelo viranomaisista, joille tietovarannosta voidaan luovuttaa tietoja, on tarkoituksen mukainen. Esitetty yhteisrekisteripitäjämalli (s. 27) soveltuu hyvin palveluun ja tietovarannon ylläpitoon.

Tekninen ratkaisu ja toimintaprosessi

Myös teknistä ratkaisua ja toimintaprosessia on tarpeen tarkentaa mm. koulutuksen järjestäjän opintojärjestelmään kohdistuvien vaatimusten osalta tietojen siirtämisessä ja siirtymävaiheessa, jonka aikana olisi varmistettava tietojen tuonti eHOKS:iin. Näkemyksemme mukaan opintohallintojärjestelmissä olevaa tietosisältöä olisi yhtenäistettävä, jotta automaattinen siirto onnistuisi. HOKS:in minimitietosisältö (s. 21) toimisi pohjana opintohallintojärjestelmien kehittämiseksi. eHOKS-palvelun käyttöönotto edellyttänee sähköisen allekirjoituksen käyttöönottoa.

Tietovarannossa ja luovuttamisessa käytettävässä järjestelmässä olisi jo hyvä huomioida ja varautua uudessa lukiolaissa mainitun henkilökohtaisen opintosuunnitelman tietosisältöjen hyödyntämiseen. Esim. tiedon liikkuvuus oppijan mukana mm. siirtymä- ja nivelvaiheissa sekä eri järjestelmissä olevan tiedon hyödyntäminen ura- ja opintosuunnittelussa oppijälhtöisesti. On hyvä myös pohtia eHOKS:in laajentamista koulutus- ja oppisopimukseen, koska sopimukset ja HOKS liittyvät kiinteästi yhteen.

Rekisterin muodostuminen

Esitystä viimeisteltäessä olisi hyvä miettiä ja mahdollisesti myös ottaa esityksessä kantaa siihen, muodostuuko tässä yhteydessä työpaikan toimijoista rekisteri (esimerkiksi tunnukset, kirjautuminen palveluun ja luokitus). Meitä jäi mietityttämään myös se, saako työpaikan toimija oppijanumeron.

20.8.2018

OPH-1602-2018

Tietojen säilytysaika

Tietojen säilytysaika tietovarannossa olisi 5 vuotta. Koulutuksen järjestäjän vastuulla oleva säilytysaika on hyvä tarkentaa tähän yhteyteen.

Kustannusvaikutukset

Kustannusvaikutuksissa ei ole huomioitu opiskelijahallintojärjestelmien ja niiden käyttöliittymien suunnittelua, käyttöönottoa, ylläpitoa ja ohjausta. Tietojen tallentamiseen käytetyn ajan lisääntyminen lisää myös koulutuksen järjestäjien kustannuksia, joskin pitkällä tähtäimellä tuo myös päinvastaisia vaikutuksia muun muassa yhtenäisten tietosisältöjen ja tiedon siirtojen automatisoitumisen kautta.

Muuta

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta vaikuttaa tietojen kirjaamiseen HOKS:iin.

Esitysluonnos tai sen perustelut eivät kerro, mikä on eHOKS-hankeryhmässä laaditun HOKS-tietosisällön suhde 44 §:n viittaukseen 673/2017 9 §:n minimisisältöön. Asian tila tulee vaikuttamaan siihen, kirjataanko tiedot asetuksen vai HOKS-tietosisällön tarkkuudella tietovarantoon.

Johtaja

Anni Miettunen

Yksikön päällikkö,
Opetusneuvos

Kati Lounema

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

TIEDOKSI

OPH/Olli-Pekka Heinonen
OPH/Markku Kokkonen, Anne Liimatainen
OPH/Sanna Haanpää, Joonas Mäkinen
OPH/Paula Borkowski, Ulla Kauppi, Minna Parviainen